

hojnější, dnes je její výskyt roztroušený a patří k ohroženým druhům naší květeny (C3). V Pasekách se nachází krom jiných lokalit v počtu několika jedinců na sušších místech louky pod Spálenou hájenkou. V její blízkosti jsou k vidění pro změnu na zamokřených místech oba druhy „paseckých“ prstnaticů. Letní návštěvu louky u spálené hájenky lze tedy obdivovateli těchto klenotů přírody vřele doporučit. Pětiprstka žežulník je pro tuto chvíli posledním zástupcem vstavačovitých nalezeným na území Pasek, proto nám uzavírá sérii článků o paseckých orchidejích. Není však vyloučeno, že ji nenadálý objev dalšího druhu v příštích letech opět neotevře.

Príloha: Vyobrazení pětiprstky ze čtvrtého svazku díla Františka Polívky (1860-1923) Názorná květena zemí koruny české (1902).

Marie Mráčková

Svatováclavský sbor v Pasekách nad Jizerou

Pasecké čtení

3/2012

Poutní oslava svatého Václava v našem kostele

Pátek 28. září 2012 v 15 hodin

Stanislav Mach

Missa in honorem sancti Venceslai

pro sóla, sbor a varhany

Vydává Svatováclavský sbor v Pasekách nad Jizerou 2011

512 47 Paseky nad Jizerou 110, tel. 481 523 738

e-mail: josef.waldmann@seznam.cz

Pasecké reminiscence I.

Roku 1909 otiskl Josef Šír (* 1854 v Horní Branné, + 1920 v Příchovcích), učitel a spisovatel, v kalendáři „Havlíček“ (ročník 7.) článek „Krkonose“. Šír je znám svými povídkami, ve kterých velmi realisticky podává obraz života lidí na horách a také zmíněný článek je zajímavé vyprávění z dob, kdy především zámožnější obyvatelé měst začali objevovat krásy horské zimy. Citujme z jeho práce: „*Ještě před padesáti lety (rozuměj kolem roku 1860) bylo naše nejvyšší horstvo nevlídnou, lidskému mravenečkovi strašidelnou říší Krakonošovou.V zimě se tehdy do hor nikdo ani neodvažoval, leč některý smělý, hazardní hře o život vášnivě oddaný pašerák.*“ Zvláště obdivně Šír píše o oblíbeném zimním dopravním prostředku v horách - rohačkách, který však již tehdy sloužil také pro dopravu a pobavení prvních turistů. Píše: „*Od některých bud zřízena bývá také cesta pro saně a rohačky, aby se usnadnil vzestup nahoru i pohodlnějším návštěvníkům. Nahoru je vytáhne konik na rohačkách, kuň se odvede z prázdna dolů, a k večeru zalehne mezi nosy rohaček horal, aby veselou, rozjařenou společnost rychlostí bleskového vlaku svezl dolů. R. 1896 vyjeli jsme si tři lyžaři k Petrově boudě. Telegrafní tyče byly téměř zapadlé, drát byl jinovatkou proměněn v kabel o průměru asi 3 dm. Nad bělostnými horami klenulo se tmavomodré nebe. ... Okolo jednopatrové, plochou střechou kryté, masivní budovy kupily se závěje až do hřebene. Za těchto okolností by se zdálo, že v boudě nebude živé duše, ale jaký opak! V prostorné síni stáli horalé s koňmi, aby je ukryli před mrazivým větrem, než se vydají na zpáteční cestu, druzí měli obarvené a vypoštěřované rohačky nakupeny až ke stropu.*“ Článek je doprovázen několika dobovými fotografiemi, mezi nimi také obrázek Matiční školy v Rejdicích v zimě. Mezi fotografiemi je obrázek, který je přílohou dnešního vyprávění a který je lakonicky nazván „*Rohačky*“.

Orchideje pasecké přírody – pětiprstka žežulník

Pětiprstka žežulník (*Gymnadenia conopsea*) je sedmým zástupcem z čeledi vstavačovitých, který byl nalezen na území Pasek. První zmínku o přítomnosti tohoto rodu u nás nalezneme v českém překladu Herbáře P. O. Mattioliho z 16. století. Z Mattioliho komentářů lze odvodit, že znalost této rostliny je prastará a že ji byla přisuzována významná léčebná i magická moc. V Hájkově českém překladu Herbáře se píše: „*My Čechové jí říkáme hlavně pětiprstice*“. Český název je odvozen od tvaru podzemních hlíz, které jsou více méně prstovitě dělené. Podobně tvarované hlízy daly jméno i dalším orchidejím, prstnatecům, na které si pamětlivý čtenář Paseckého čtení možná vzpomene (v Pa-sekách prstnatec májový a prstnatec Fuchsův).

Kromě kořenů jsou dalšími typickými znaky pětiprstky úzce dlouhé žlábkovitě složené listy a úzce válcovité květenství. Květy pětiprstky žežulníku jsou růžové až nachové a rozkvétají od května do července. Podle značně protáhlé prohnuté zadní části květů, které se říká ostruha, můžeme uvažovat na opylovače pětiprstky. Jsou jimi motýli, kteří se jako jediní z hmyzí říše dostanou svým sosákem k nektaru uloženému v ostruze. Mezi hlavní opylovače patří denní motýli, ti jsou vábeni barvou květů. Výjimečně ale byli při opylování pozorováni i noční motýli, ty přitahuje intenzivní vůně květů. Tvarově mohou květy někomu připomínat hmyz za letu. Dle této podobnosti dostala pětiprstka žežulník svůj odborný druhový název *conopsea* (*konops* = komár).

Rod pětiprstka je v současnosti na území České republiky zastoupen kromě pětiprstky žežulníku ještě jedním druhem - pětiprstkou hustokvětou. Ta se od pětiprstky žežulníku liší, jak název napovídá, vyšší hustotou květů v květenství. Při určování pětiprstky v Pasekách se ale nemusíme zabývat počítáním květů, protože pětiprstka hustokvětá se vyskytuje pouze velmi vzácně, a to v Polabí, Českém středohoří a na několika lokalitách na Moravě. Třetím druhem pětiprstky v České republice byla dnes již bohužel vyhynulá pětiprstka vonná.

Pětiprstka žežulník je eurasijský druh, její rozšíření sahá na severu až do subarktických oblastí Skandinávie a na východě areál pokračuje přes Kavkaz a severní Írán až na Sibiř a Dálný východ. Roste na suchých stráních, loukách a pastvinách, v pásmu od pahorkatiny až do hor. V minulosti byla v České republice

kamarádů ztichl a poslouchal, co to vlastně paní starostka havírenským novomanželům povídá. Gratulace nebraly konce.

A třetí dobrá zpráva.

Na po léta opuštěné romantické místo, kde stával havírenský mlýn, se vrací život. Kdosi zde staví nový „starej havírenskej mlejn“. Necháme se překvapit. Doufejme, že mile.

Tady se ale pan učitel mýlil. Pokud je ze staré reprodukce možno posoudit – dle charakteru saní a postoje horalů, nejedná se o rohačky, ale jde o „sáňky s vojkou“, používané v našich krajinách také velmi často i ke svážení dřeva, jak o tom např. svědčí obrázky jizerskohorského malíře Eduarda Enzmanna (1882 – 1965), který do roku 1945 žil na Jizerce.

Pro nás je však publikovaný obrázek zajímavý také jinak. Domek v pozadí je usedlost č. 11 v Pasekách, kde se donedávna říkalo „U Pavlků“ nebo „U Pavílka“. Oboje označení jsem slýchal; buď „Josef Pavlků“ – tj. Josef Schovánek senior, nebo synovi se také říkalo „Pavílek“. Stavba je zde zachycena ve své původní podobě, před stavebními úpravami, ke kterým došlo bezprostředně po II. světové válce a je zajímavá jak z architektonického, tak i kulturně-historického hlediska.

První pasecký učitel Josef Šimůnek (sen.) píše roku 1824 v „Pamětníku pro školu Paseckou“ asi následující : „Až do roku 1790 v Pasekách nebylo žádného pravidelného vyučování mládeže; ta se toliko do některých domů k jistým mužům scházela, kteří číst a něco málo psát uměli, aby se od nich alespoň něco málo v knize modlicí číst naučili a něco málo psát“. V řadě paseckých domácností se dochovala - především náboženská – literatura již z první poloviny 18. století; můžeme tedy soudit, že tedy někteří lidé číst (a psát ?) alespoň částečně uměli. Na druhé straně ještě ve druhé polovině 19. století jsou známy úřední listiny z Pasek podepsány třemi křížky. Tato skutečnost nás nemusí nikterak pohoršovat; ještě do nedávné doby nebyla v některých evropských zemích školní docházka povinná. Josef Šimůnek nikoho konkrétního jako „laického“ učitele nezmiňuje, ale z jiných pramenů se dozvídáme, že (zřejmě kromě jiných) jím byl i Josef Koldovský, vulgo „Tomšík“, obchodník s přízí právě ve zmiňovaném domě č. 11. Znalec pasecké historie, pan Miloslav Štěpánek si zapsal, že obdobně se vyučovalo v domě. č. 9 („U Kalců“ – dnes majetek rodiny Uhrovy) a také v do-mě č. 13 („u kovářů“ - po řadu generací majetek rodiny Soukupovy). Možná, že k některému z těchto míst se vztahuje údaj, že před rokem 1790 učil pasecké děti také tzv. „žlutý voják“.

Zajímavá je i ta skutečnost, že připomínaný Josef Koldovský byl obchodník s přízí – tzn. s lněnou přízí, jejíž výrobou a prodejem si obyvatelé Krkonoš a podhůří významně přivydělávali na živobytí. Jaký byl rozsah jeho obchodu mi není známo; zřejmě pracoval pro některého většího obchodníka, jakými byli v polo-vině 18. století obchodníci ve Vysokém nebo Příchovcích. K samotnému domu č. 11 přínáležela pazdrna, která stávala na místě dnešního domu č. 211.

Za povšimnutí stojí také architektura domu, nelišící se ale ve své podstatě od ostatních paseckých usedlostí i staveb širokého okolí. Samotný jmenovaný dům se ale vyznačuje některými archaickými prvky, které by si zasluhovaly alespoň důkladného zdokumentování. Znalec architektury (a nejen lidové) Václav Mencl

označuje tuto oblast jako „*roubený dům slezského pohraničí*“ – ten má ale řadu variant, dle mého názoru hlavně v závislosti na klimatických podmínkách (řada autorů ale také tvrdí, že dle národnostních oblastí; tj. oblasti osídlené především Čechy nebo naopak Němci). V teplejších a úrodnějších oblastech („*v kraji*“) převažují domy komorového typu, tj. z průchozí síně se na jedné straně vchází do velké obývací místnosti – světnice, na druhou stranu do jedné nebo dvou komor a chlévy bývají umístěny až za tyto komory a vchází se do nich vesměs ze zápraží (například rozlehlé roubené patrové statky na Turnovsku). V horských a podhorských oblastech převažuje dům typu komoro-chlévního, kde ze síně se na jedné straně vchází do obytné světnice, event. do komůrky nebo světničky vedle této hlavní místnosti a na druhou stranu síně vedou dveře do chléva a komory různé konstrukce. Tak v tomto typu domu žili svorně pod jednou střešou – na opačných stranách síně - lidé i jejich živitelky – krávy. Sín je vesměs průchozí a dveře naproti vstupu ústí do chodby, která se táhne u starých typů domů většinou po celé jeho délce, slouží jako kůlna, také chrání poněkud dům před vlhkostí a v mé rodině se nazývala podsín. Také je třeba podotknout, že domy jsou většinou hlavní osou orientovány na svahu po vrstevnicích. Spíše ojediněle jsou také domy orientovány kolmo na vrstevnice.

Stavba domu č. 11 se tedy obecně neodlišuje od této charakteristiky. V poměrně vysoké podezdívce je někde v místech mezi síní a světnicí, kolmo na podélnou osu domu, vybudován malý sklípek, do kterého je ale poněkud netradičně přístup po kamenných schodech z pavlače. Přístup je kryt dřevěným poklopem. Sklep je poměrně malý, domnívám se, že pochází z dob, kdy ještě nebylo příliš rozšířeno pěstování brambor. Podobně je tomu v případě velké usedlosti „Ve Dvorku“, kde je malý sklep pod světničkou vedle chléva. Takové umístění sklepa znám již jenom ze „Spálené hájenky“. Zpravidla se sklep nachází pod světnicí a přístup do něho je buď pod schody na půdu, nebo v případě vysoké podezdívky domu je krytý vchod do sklepa umístěn na okapové straně domu.

Průchozí síně bývaly dlážděny velkými kameny – dnes je v domě č. 11 prkenná podlaha, nejsem si ale jist, zda se pod ní kamenná dlažba dodnes nenachází. Tyto dlažby se vzácně v některých domech dochovaly dodnes. Kupodivu jsem nikde – alespoň v mne známých případech – neviděl zbytky černé kuchyně v síní. Nevím přesně, jaká je situace v domě č. 90 „Na Obci“. Budu vděčen každému, kdo mne na zbytky černé kuchyně v některém z paseckých domů upozorní. Sám jsem černou kuchyni v našem okolí viděl pouze jednou, a to v ruinách Karnethova mlýna v Rejdicích (č. 33) – jako Karnethův se mlýn připomíná již roku 1785. Dům č. 11 se odlišuje od většiny mne známých staveb ještě jednou zvláštností v síní. Většinou polovinu šířky síně zaujímají vstupní dveře a zbytek je kamenná nebo roubená příčka. U popisovaného domu příčka chybí, jsou tam rovněž dveře – tím se velmi usnadňuje přístup na schody na půdu z pavlače a snadněji se také nosily

přivolání, střechu za tmy, v lijáku a silném větru pracně přikryli, bylo však pozdě, voda protékala stropem do kostela. Na stropě zůstaly špinavé skvrny.

V neděli 5. srpna skončily Pasecké hudební slavnosti a v pondělí ráno začala parta siláků z Bozkova stavět lešení. Ne v celém prostoru kostela, pouze v prostoru 5x5, ale na kolečkách, aby se s lešením dalo popojíždět. Bozkovští dva malíři zatím zakrývali varhany, pokrývali lavice a podlahy. Po čtrnácti úspěšných dnech, v pondělí 20. srpna, v den tropického vedra, dostal jeden z malířů, pracující na nejvyšším podlaží pod stropem, infarkt. Umíme si představit, jak těžký úkol dopravit nemocného po žebřících dolů a do auta byl před jeho kolegou.

Stihne jediný malíř kostel do pouti vymalovat? Stihnou nabízející se ochotní lidé kostel uklidit?

Havírenští o sobě dávají vědět

Je jich jen malá hrstka, ale na Havírnu nedají dopustit. Ta tam je doba mezi dvěma světovými válkami, kdy se cítili tak silní, že někteří, hlavně hasiči, kteří dokázali v 38. roce zorganizovat sjezd Podkrkonošské župní hasičské jednoty, přišli s myšlenkou odtrhnout Havírnu od Pasek. Po druhé světové válce se obraz rychle začal měnit. Havírna prožívala dobu poválečného horlivého vystěhovatelství, mnozí odešli jen na druhou stranu Jizery, a těch několik statečných, co tu zbylo, zůstalo Havírně věrno. „Z Pasek bych pryč nikdy nešla“ se nazývá rozhovor o Havírně osmdesátileté Elišky ze Skály (Eliška Jiroušová) v červnovém čísle renomovaného měsíčníku Krkonoše – Jizerské hory.

A tak můžeme dnes o Havírně napsat, čím nás potěšila.

Havíráci drží pouť, přestože zvolit správný den není jednoduché. Musí zvolit správnou neděli. Pout' slaví mši svatou na svátek Nejsvětější Trojice, které je zasvěcena havírenská kaplička, a to je svátek pohyblivý. Protože se slaví u kapličky, sousedé se před poutí posekají trávu u cesty, spravují deštěm poničený závěr divoké cesty Skalským vrškem, snaží se, aby to u jejich domu vypadalo co nejlépe. Vždyť tak to dřív vždycky bývalo. I letos, když skončila oslava svátku, přinesly sousedky pouťové koláče a jiné dobroty. Na tvářích všech poutníků, a nebylo jich málo, zářil úsměv a pohoda, radost ze setkání.

Druhá radostná událost je ze soboty 8. září. Svatba v Havírně! Historická událost! V Havírně Na Kopci u kapličky se konala svatba. Žádná oddávací místnost s obrazem pana prezidenta, žádná radnice, havírenská příroda s krásným výhledem na vrcholky Krkonoš. Místo, které mají Havírenští rádi. Gratulantů přišlo opravdu hodně. A nevěstě to slušelo, přiváděl ji tatínek, doprovázely ji malé hezké družičky, přišli „Ševcovskou uličkou“ ke kapličce. A velký dav mladých

pečovaly řádové sestry. A byl to právě on, kdo dal v roce 1972 podnět ke generální opravě paseckého kostela. Ve farní kronice je zapsáno: „*Dělala se nová omítka celého kostela, bílil se celý interiér. Veškeré práce organizoval a celou dobu na opravách pracoval Josef Waldmann, poštovník v.v. z čp. 2 (Na Zvonici), podařilo se mu sehnat skvělé lešenáře (legendární partu Slávka Nesvadby od Záměru), zednické práce řídil zedník Josef Nesvadba z Jablonce nad Jiz., materiál a zedníky zajišťoval Drahouš, syn Josefa Waldmanna. Práci se zúčastnilo mnoho brigádníků. Vše šlo velice rychle. Začalo se v červnu a na pouť bylo všechno hotovo. Místní národní výbor přispěl na opravy 90.000 Kč“.*

Práce s vymalováním interiéru kostela popisuje Drahouš ve své rodinné kronice velice podrobně. „*Vše začalo 7. září. Dva dny se stavělo lešení. V následujícím celém týdnu sádrujeme a pačokujeme. Dnes (16. 9.) nás bylo deset a dosádrovali jsme. Dnes (18. 9.) stříkají v kostele 4 malíři z Prahy. 19. září skončilo bílení, sundáváme lešení, začíná se uklízet. 24. září byla pouť. Pršelo a byla zima“.* Vše tedy proběhlo neuvěřitelně rychle, v krátkém čase, Bez pomoci mnoha ochotných paseckých rukou by to nebylo myslitelné.

V době, kdy se kostel opravoval, nastoupil v Pasekách po P. Skácelovi mladý kněz Jan Fexa. V interiéru kostela došlo k mnohým změnám. Z pravé strany presbytáře bylo odstraněno sedes (podium s baldachýnem) a prosklená skříňka se sádrovou soškou P. Marie s Ježíškem, lucerny, které byly připevněny k brance, a prapory připevněné k lavicím. Obrázky (tisk) křížové cesty byly nahrazeny malými dřevěnými křížky. Bylo odstraněno nevkusné žárovkové osvětlení obrazu na hlavním oltáři, které bylo pořízeno v roce 1945 v touze napodobit laciné světelné efekty, které byly zavedeny v kostele v Jablonci nad Jizerou. Byla zlikvidována dřevěná přístavba u vedlejšího vchodu, který se nepoužíval, byl tam sklad náradí.

A před poutí v roce 2012

Po generální opravě celého exteriéru kostela, která probíhala v letech 1999 až 2005, vyhlíží kostel stále jako nový. A tak není divu, že se zrodila myšlenka na vymalování interiéru. Rozhodnutí uspíšila jedna zběsilá loňská noc, kdy pokrývači nové střechy odešli a střechu nezajistili proti dešti. Tehdy byli ještě v noci

uzly sena po schodech na půdu.

Chlív i komora jsou v popisovaném domě vyzděny z kamene. Je tomu tak ve většině domů; původně se zřejmě stavěla i tato část domu roubená (vzácně je to možno vidět dodnes). Protože však roubené stěny chlěva rychleji podléhaly hnilobě, bylo později použito ke stavbě chlívů kamene, nebo se alespoň vyzdil vyšší kamenný základ. Stropy jsou na obou místnostech povalové, klenuté chlěvy se stavěly až mnohem později - u novostaveb v Pasekách kolem roku 1900; někde byly v období první republiky nahrazovány povalové stropy kamenných chlívů stropem z litého betonu. Josef Schovánek sen. choval „obecního býka“, který prý přebýval právě v oné zmíněné komůrce. Protože i stát měl zájem na udržování dobrého chovu hovězího dobytka, inicioval hospodáře k některým stavebním vylepšením.

Ladislav Burgert

(Pokračování příště)

Panu Stanislavu Schovánkovi děkuji za možnost prohlédnout si vnitřek popisované usedlosti.

Pasecké hudební slavnosti 2012

Letošní hudební slavnosti začaly netradičně.

Pravidelná schůzka paseckých sokolek ve čtvrtek 26. července večer byla vpravdě slavnostní. Svátek slavily dvě Aničkydortem, zmrzlinou, a nálada byla skvělá. Odložili jsme rozpaky a požádali přítomné dámy o pomoc při úklidu kostela. Přišly, posílily je další dobrovolníci a kostel (koncertní síň) zavoněl jako každoročně čistotou. Všem patří velký dík.

Hvězdou pátečního koncertu (3. 8.) byla klarinetistka Ludmila Peterková, která uvedla skladbu Ondřeje Kukala Clarinetino. Tuto skladbu jí osobně věnoval. Při rozhovoru s Pavlem Ryjáčkem, který koncert provázel slovem, zavzpomínala na to, jak v Pasekách v roce 1992 hrála ještě jako studentka a splnil se jí sen se do Pasek vrátit. Tato vyhledávaná sólistka koncertuje nejen v Čechách ale i v zahraničí, vyučuje na Pražské konzervatoři a často spolupracuje s Českou televizí jako moderátorka koncertů a popularizátorka vážné hudby. Návštěvníci koncertu ji odměnili dlouhotrvajícím potleskem.

Krásným hlasem a výběrem básní potěšil na sobotním matiné (4. 8.) recitátor Alfred Strejček. Akademie sv. Václava uvedla posluchačsky náročnou skladbu, kterou je Zjsněná noc Arnolda Schönberga. Před touto skladbou zazněla báseň Richarda Dehmela, báseň, která byla inspirací Schönbergovi k napsání tohoto díla. Hudebníci se obávali reakce publika, ale vyspělé pasecké publikum přijalo dílo s pochopením. Tradičně zaplněný kostel očekával v neděli (5. srpna.) s napětím

dílo F. X. Brixioho – Mši F dur. V předchozích třech letech provedl Svatováclavský sbor na slavnostech vždy prověřená velká díla Josepha Haydna. Tentokrát zvolil dílo českého autora, který byl v době raného klasicismu nejslavnějším a nej-uváděnějším českým autorem. Myslím si, že účinkující ani posluchači nebyli zklamáni.

Rozsáhlé Gloria s náročnými sólovými party bylo naplněno hudebními nápady a závěrečné Amen je mistrovskou polyfonní prací. Mezi výborně připravenými sólisty jsme byli zvědaví na nové jméno, sólového basistu, studenta Pražské konzervatoře Jana Ericssona. Ten se mezi zkušenými borci neztratil a doufáme, že se opět do Pasek vrátí.

soustředění Svatováclavského sboru před PHS 2012

Ještě bych se rád zmínil o orchestru Akademie sv. Václava, který v letošním roce všechny velmi potěšil nakažlivou radostí z hudby, která byla podpořena brilantní technikou. Muzikanti, kteří tentokrát na slavnosti přijeli, s velkou chutí věnovali přípravě koncertů opravdu hodně času. Zkoušeli v Pasekách už od středy 1. srpna. Zkoušky byly více jak čtyřhodinové dvakrát denně, a krásný pasecký kostel s výbornou akustikou byl všem velikou inspirací. Koncertním mistrem byl Tomáš Vinklát, ten využil zkušeností ze svého působení ve Vídeňské státní opeře a orchestru Vídeňských filharmoniků. Není bez zajímavosti, že ve skladbách Antonia Vivaldiho za cembalo zasedl dirigent Orchestru Národního divadla David Švec.

Orchestr byl menší, než na jaký bývalo pasecké publikum zvyklé, svou hrou a intenzitou výrazu však všechny zvukově uspokojil.

V neděli za krásného počasí se účinkujícím z Pasek ani odjíždět nechtělo. Jedni na Moravu, jiní do Prahy, někteří až do Salzburgu nebo německého Bambergu.

A to jsme kopali brambory a to jsme postupně chodili ke Sklenářovému, tam byla černá bucht, ale dobrá, Zdeňka Kolářova, ta měla slaný kafe. To jsme se s Vlastou šklebili.

Václav Malík byl upřímný, klidný, veselejší. Von vždycky jel, Von vozil vod Sládečků housky a ze mlejna chleba a to byla vůně, jak to vonělo a taky někdy říkal: Dneska nakopal mlynář břeh, chleba je černý.

Ráno ve čtyři vyjžděl do Jablonce na poštu, pak zpátky, a když ze Závřsku jezdily děti dolu na sánkách, dolu k mostu, když chodily do Jablonce do školy, tak von jim je za sáně připrál a přivez ke kostelu. Ty vztahy sousedské byly pěkný, takový upřímný vopraudu.

A na týchle fotografi je Bohumil Hajnů od sousedky Anežky, jak je pod váma. Když jsme chodili s mamkou k Anežce Hajnový na pobyt, žejo, tak vona strašně šetřila, vona netopila, tam měli zimu. A Hajna vždycky v neděli si zapálil doutník a šel na Prdek. Tam byly holky ňáký, žejo. A Anežka se vždycky vztekala a von říkal: Já nic nedělám, já jenom koukám.

Pasecká pouť ve vybilém kostele

Generální oprava kostela a vymalování interiéru před 40 lety

Právě tak jako před 40 lety i letos budeme mít na pouť, svátek našeho patrona svatého Václava, vymalovaný kostel.

Bylo to v roce 1972, v roce, kdy končil administrátorství pasecké farnosti (1964 – 72) P. Bohuslav Skácel, kněz z Vysokého nad Jizerou, který ve vysocké kronice napsal: „*V prosinci pro nemoc dp. Červinka, administrátor v Rokytnici nad Jizerou, se vzdává farnosti Paseky nad Jiz., kterou z dobré vůle administroval excurrando dlouhá léta. Každou neděli šlapal pěšky (s věrným společníkem, varhaníkem Josefem Kulhánkem) z Rokytnice do Pasek. Tuto cestu nemůže již déle vykonávat, protože je po infarktu a notně jej vyčerpává. Proto byla pasecká farnost přidělena vysockému administrátoru, který byl zase zproštěn povinností administrovat farnost Roprachtice, která je vzdálena pouze necelé dva kilometry od Vysokého. Administrátor měl radost z Roprachtic, protože tam věřící navštěvovali kostel v pěkném počtu (40 – 50), děti na náboženství chodilo 12. Proto administrátor se bránil výměně Roprachtic za Paseky. Teprve pod přísnou hrozbou, že neuposlechnu-li, budu přeložen na sever, výš do hor, povolil jsem se tomuto nespravedlivému rozhodnutí. Fiat voluntas tua ...“*

Bohuslava Skácela v Pasekách často zastupoval rokytnický farář Karel Šrajbr, který po mozkové mrtvici odešel do rokytnického Domova důchodců, kde o něho

Než Hloušek vyvěsil nápis s Perličkem, jinak než Prdek se hospodě neříkalo. **Mezi žádostmi o povolení hostinské činnosti v roce 1913 je žádost Hugo Štěpánka doporučena, přestože byl Hugo jako mladík soudně trestán. Sál postavil Hugo Prdeckej a co Hloušek?**

Hloušek tam už hrozně nic neřál, nestavěl. Hloušková pletla na pletacím stroji punčochy, ponožky, jako Na Štěpánce Soukup, že, a vedle kuchyně byla taková cimra a to měli pro ty holky, ze šenkovny byly dveře na ten sál a ze sálu byly dveře do toho kumbálku. A vzadu byly ještě dveře nahoru, kde měli nějaké pokoje a ty po válce pronajímali luffákům.

Na to se dobře pamatuju. Po několik let zde byl taky o prázdninách můj přítel redaktor Vyšehradu Jaroslav Vrbenský. Pochvaloval si, jak paní Hloušková dobře vařila.

Na obědy sem chodilo mnoho luffáků. Taky profesor Jílek. Ten taky chodil k nám, říkal, že přijde pobejt', že chtěl takle jako něco zjistit'. S ním bylo pěkný pohovoření. Von se jmenoval Oberpfälzer. Já mám vod něj tu knížku Jak žili naši otcové. To byl dobrej člověk, na tohle dost často vzpomínám.

Z Vysokého na Prdek taky často chodil doktor Václav Lukáš.

Lukáš? Jak už je tejdě po smrti? Ten chtěl támle u kapličky tu desku na ten kámen, že tam kopali tu sklárnu. Já jsem ho taky znala osobně.

Lukáš sem na Perliček rád vodil své hosty.

Že to tu bylo takový domácký.

A o tom, jaké kouzlo měl Perliček pro hosty za legendárních manželů Hlouškových, si budeme vyprávět příště.

Při loučení s paseckou rodačkou Annou Nesvadbovou, provdanou Metelkovou, žijící v sousedních Sklenařicích, jsem se přiznal, že každou cestu do Vysokého při stoupání od Žantova kolena mě láká krásný pohled na Sklenařice. Viděl jsem, jak jí blesklo v oku, a hned vyprávěla, jak kdysi za mlada o Vánocích jela na lyžích od Vysokého a při pohledu na zasněžené sklenařické chaloupky nemohla uvěřit svým očím: „Byla jsem očarována tím krásným pohledem, myslela jsem, že se mi to jen zdá, prožívala jsem krásný sen. Že to sen nebyl jsem poznala, když jsem udělala kotrmelec a má hlava se ponořila do hlubokého sněhu“.

Josef Waldmann

I Slávka z Kouta vzpomíná na Prdeček

Když jsme v loňském vánočním čísle PČ vzpomínali se Slávkou Skřiváčkovou na jejího otce, divadelního herce Josefa Kouteckého, jednadevadesátileté Slávce přicházelo taky na mysl mnoho hezkých vzpomínek z mladých let, snad i na lepší časy. Ráda vzpomínala na sousedy.

zkouška Akademie sv. Václava

Činnost Svatováclavského sboru a Akademie sv. Václava sledujte na webových stránkách.

www.paseckehudebnislavnosti.cz

www.asvv.cz

Jakub Waldmann

Pochvala potěší

„Přečetla jsem si v novém čísle Psalteria článek o Vašem sboru a vybavila se mi z minulosti nádherná vzpomínka na vás... Za totality (možná v r. 1987?) jsem byla jako učitelka spolu se svojí třídou a vychovatelkou na škole v přírodě v Českém Šumburku. To už jsem věděla, že vychovatelka, přidělená k mojí třídě naší zarytou komunistickou ředitelkou, je věřící. Na ŠvP jsme se snadno domluvily a ona mi doporučila, abych v Pasekách navštívila nedělní mši, že tam bude skvělý kněz (P. Šimáček). Narozdíl ode mě to tam po všech stránkách znala, zatímco já byla v Praze spíš orientovaná na studijní kroužky J. Zvěřiny, apd. I vypravila jsem se tam ve svém volnu lesem pěšky; a jaký byl můj úžas, když právě na této mši, ve venkovském kostelíku obklopeném nádhernou přírodou, zčistajasna zazněla Haydnova Nelson Messe. Byla jsem tenkrát z toho zážitku úplně pať a nemohla jsem věřit svým uším! Provedení téměř profesionální, jedním slovem nádherna! Pak jsem se dozvěděla, že tato mše zazněla na rozloučenou s P. Kubíčkem. Já o něm

v té době nevěděla vůbec nic, ale ta atmosféra a nádherná muzika se do mě otiskly navždycky... Od té doby jsem tuto Haydnovu mši slyšela ještě mnohokrát (z různých nahrávek), ale pokaždé se mi při poslechu znovu vybaví vaše živé provedení tenkrát ... "Srdečně zdraví a vše dobré přeje

Mgr. Růžena Matěnová

Knihovna města Hradce Králové - hudební knihovna

Bylo to skutečně o pasecké pouti v předvečer svátku sv. Václava, 27. září 1987, kdy jsme se loučili s naším milým knězem MUDr. Ladislavem Kubičkem, který k nám jezdil celých deset let z Vysokého nad Jizerou. I po 25 letech se na hezké chvíli nezapomíná a vzpomínka vždy potěší.

Aninka od Záměrů vzpomíná na hostinec Na Prdečku

Na Prdečku, nebo Na Perličku? Co víme? O tom jsme si vyprávěli s třiaosmdesátiletou Aninkou, která své mládí prožila u Záměrů, v sousedství této oblíbené hospody.

Na Prdečku šenkoval Hugo Štěpánek, kterému se říkalo Hugo Prdeckej. Já jsem ho jako hospodskýho neznala, ale chodila

jsem k němu, učitel Vacek mě tam posílal, aby mu něco svázal, von uměl vázat knihy, tak já jsem k němu chodila do Rejdic, jak tam kalcoval ty tepichy. Já pak měla starost napsat do školy úkol, to bylo takový dlouhý poudání. To mně vypravoval, že ten Prdek byl jen takovej malej domek, a to že když chtěl přistavovat, že tam bylo plno mravenců a tak že to namazal petrolkou, aby ty mravence, no vono tenkrát nebylo, teďka jsou nějaký příprauky na to, žejo, a kdosi šel vokolo, a proč že to maže petrolkou, a von poudal, aby to lepší hořelo. A pak to celou noc hlídal, aby náhodou někdo sirkou neškrtn. A von právě přistavoval ten sál.

A von si vzal Božku Škrabálkovu vod Škrabálka koláře. A to měl hroznou báseň, jak Vršťálek šil střevíce a Na Hrobařce, víš, kde říkali Na Hrobařce, že se jeden kramflík urazil, tak druhý usekli. A to měl takovou báseň, to já to už nepamatuju. A vono jim to nák nešlo dohromady, tak se rozvedli. A voni taky Škrabálkovi uznali, že je jako blázen.

No a pak koupili Prdek Chladovi. Chladova si vzala Frantu Kumburskýho. Ti měli takovýho velkýho psa vlčáka a měli kluky, ti taky jednou chodili za Mikuláše a čerta a já se ho tak prasecky bála. A pak to koupil František Hloušek. Do té doby to byl Prdek. A Hloušek to nechal natřít a to bylo v 37. roce, to natírali a dali na to ceduli, tatínek jel z Rovenska z pole, a přišel domů a poudal: Mámo, jen si představ, už to není Prdek, je to hostinec Na Perličku. Von tam nechal hroznou ceduli na tu stranu ke Koudelkovem napsat. Natíral to z Poniklýho Řehořek, přišel se k nám vypůjčit dlouhý žebřík. Já ty prázdniny jsem strávila v Poniklý u strejce a to se stalo o pouti. Řehořek nechal svou ženu hrozně vysoko pojistit a chtěl, aby za to dostal pojistku a chtěl se jí zbavit, tak ji hodil nějaký košek na hlavu a barák s ní podpálil a ti komendanti vod pouti ji zachránili a něj potom zavřeli.

A odkud přišel Hloušek?

Franta Hloušku? Voni mu říkali Čubán Roudnickej. Z Rybnic přišel. A von byl vdovec a přived si tuhle ženskou Hlouškovu. Ta neměla žádný děti, co měl ty děti, to měl s první manželkou. A ten z toho udál hostinec Na Perličku. A proto mu asi říkali čubán, že měl ty holky pro chlapy, víš? Tam byla taková jedna místnost, no vono to v Esperu taky bylo, a tak to na Prdku taky potom bylo. To tam měl takový pěkný holky, tak tam chodili všelijaký chlapi.

Takže s Hlouškovou cedulí se objevilo pojmenování Perliček. Kdo Hlouška přesvědčil, aby tak hospodu pojmenoval, to se už asi nedovíme.

Kovář Škrabálek říkal, že tam byla kovárna, že to bylo jako perliček. Jednou jsem byla na hřbitově a tam byla velká reklama, kterou maloval Bulušek: *Na svatého Jiljí jdou jeleni k říji, na svatého Václava, aby byla zábava a piva žejdlíček, otvírá se Perliček.* My jsme ale jinak neřekli než Prdek, Prdeček.

Zůstali jste věrni starému pojmenování. O jeho vzniku se traduje, že když kdosi majiteli (Hugo Prdeckej?) malého domku s kovárnou, kde měl taky putyku, prohlásil putyku za druhou jeho živnost, dostal odpověď: Dyt' to je jen takovej prdek.